

ESMEHAN

Dr. Doğan KAYA

ESMEHAN

Dr. Doğan KAYA

Sivas – 2020

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
GİRİŞ	6
HİKÂYE METNİ	13
MAHALLİ KELİMELER	76
KAYNAKÇA	78

ÖN SÖZ

İç ve Doğu Anadolu Bölgesi, Türkiye'de Halk Edebiyatı anlatım türlerinin canlı ve zengin bir şekilde yaşatıldığı yörelerin başında gelir. Anlatım türlerinden biri olan halk hikâyeleri de bu yörelerde, yakın zamana kadar büyük ilgi ile yüzyıllarca sevilmiş, nesilden nesle aktarılmıştır. Hikâye anlatma geleneği, teknolojik ürünlerin, ilçelere bucaklara hatta köylere kadar hızla girdiği şu son zamanlara kadar yaşatılmıştır. Daha ziyade köy odalarında, kalabalık bir cemaat karşısında, uzun kış gecelerinde anlatılan veya okunan hikâyeler, geceler boyu sürer, dinleyenler bundan sonsuz haz alır; mutluluk duyarlardı.

Halk hikâyeleri önceki devirlerde bilgi, görgü, zevk, eğlence, eğitim, düşmanlık, nefret, dostluk, yardımlaşma, tecrübe ve davranış gibi faktörler bakımından, insanların hayatlarında önemli bir paya

sahiptir, yani Türk sosyal hayatında, inançtan günlük pratiklere kadar vazgeçilmez önemi haizdir.

Halk hikâyeleri sözü ile halkın okuduğu yahut dinlediği aşk kahramanlık ve dinî konudaki hikâyeler kastedilir. Bunlar genellikle Darendeli çerçilerin büyük bir kültür hizmeti yaparak köy köy dolaşıp sattığı *Kerem ile Aslı, Garip ile Şahsenem, Gül ile Sitemkâr, Şah İsmail, Sürmeli Bey, Elif ile Mahmut, Derdiyok ile Zülfüsiyah, Köroğlu ile Selma, Leylâ ile Mecnun, Siyer-i Nebi, Şahmaran, Kırk Vezir, Yedi Âlimler* gibi eserlerdir.

Halkı coşturup, kahramanlık duygularını şahlandıran, dinî ve hamasî yönden güç veren "*cenk kitapları*" da bu türden eserlerdir. Bunlardan en çok itibar gören hikâyeler de Hz. Ali, Hz. Hamza, Eba Müslim Horasani, Muhammed Hanefi ve Battal Gazi cenkleridir. Halk bunlarla kendi düşünce âleminde izler bulur, bir bakıma onlarla bütünleşir. Meselâ; Battal Gazi tek başına Bizans'ı dize getirirken, manen onunla birlikte mücadelelere katılır, aynı acıyı ve aynı sevinci onunla birlikte tadar. Öyleki halk, bazen cenk kitabı okumak sözü yerine; "*Haydi, bugün biraz gavur kıralım.*" der.

Bizim burada kaydettiğimiz Esmehan adlı hikâyeye Güney Anadolu'da anlatılan hikâyelerden birisidir. Hikâyeye, öğrencim Güzide Öztürk tarafından Adana'nın Kadirli ilçesinin Bekereci köyü nüfusuna kayıtlı olan Yusuf Sıra'dan derlenmiş; 1998 yılında

tarafımızdan *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisinde* (S. 20-21, Sivas, 1998, s. 215-235) yayımlanmıştır.

Halk edebiyatı anlatım türleri içinde pek de yaygın olmayan Esmahan hikâyesini yayımlayarak kaybolmaktan kurtarmanın verdiği huzur, bu vadiye mesaisi olan insanların hissedebileceği bir duygudur.

Dr. Doğan KAYA

Sivas, 21 Ocak 2020

GİRİŞ

Esmehan hikâyesi, Adana'nın Kadirli ilçesinin Bekereci köyü nüfusuna kayıtlı olan Yusuf Sıra'dan derlenmiştir. Yusuf Sıra, Esmehan hikâyesi haricinde, Güzel Ahmet adlı başka bir hikâye ve Karacaoğlan hakkında bir efsane ile Köroğlu destanının altı kolunu da bilmektedir. Hafızasında bulunan bütün hikâyeleri en son 1992 yılında anlatmıştır. Ancak, Hekimoğlu'nun araya soktuğu hatırlı kişileri kıramayan kaynak şahıs, bildiği bütün hikâyeleri son bir defa 1996 Mart ayının ilk haftasında anlatma kadirşinaslığını göstermiştir. Hekimoğlu da teyple tespit ettiği bu hikâyeleri güzel bir çalışmayla kaybolmaktan kurtarmıştır.

Kaynak şahıs Yusuf Sıra hakkında, Güzel Ahmet hikâyesinin Kadirli varyantını değerlendirirken bilgi verdiğimizden dolayı, burada aynı bilgileri tekrar vermek istemiyoruz.

Esmehan hikâyesinin kim tarafından ne zaman tasnif edildiğini bilmiyoruz. Her ne kadar hikâye özellikleri ağırlıkta ise de ağaçta bulunan Esmehan'ın yüzünün güzelliğinin suya vurması, üç çocuğun hain kişi tarafından acımadan kesilmesi motifleri gibi zaman zaman masal unsurları da göze çarpmaktadır.

Hikâye, **manzum** ve **mensur** bir yapıya sahiptir. Durumlar ve olaylar mensur olarak; hikâye kahramanlarının duygularının yoğun olduğu kısımlar ise, manzum olarak ifade edilmiştir.

Hikâyecinin son derece akıcı bir üslubu vardır. Akıcılık, çeşitli formel sözlerle, mahalli kelimelerle ve orijinal kelime gruplarıyla, tasvir ve benzetme sözleriyle, abartılı ve argo ifadelerle, atasözleri ve kafiyeli sözlerle sağlanmıştır. Bunlardan bir kısmını şöyle sıralayabiliriz:

Formeller

Giriş formeli :

Vakti zamanında kalbur sarar iken, devenin tellalında, eşşeğin berberliğinde, baltayla baş yülüdüklerinde, usturayla meşe kestiklerinde, eski zamanlarda Osmanlı tarihinde Şam'da bir Hoca varmış.

Tekrar formelleri:

Kafası cellat, malı yağma

Geçiş Formelleri:

Alalım Esmehan'dan haberi.

Artık günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovaladı

Bir gün-beş gün derken günler geçer.

O orda yaşayadursun alalım Osman Bey'den haberi.

Bir baktı ki, keskin bir dere, derenin dibinde tek bir çınar ağacı, başı görünüyor.

Bitiş Formeli:

Uzun süre mutlu yaşadılar. Şen oldular, muraz aldılar. Siz de her daim şen olun, muraz alın. Varolun arkadaşlar!..

Renk Motifleri:

ak sakal, yeşil sarık...

Sayı Motifleri:

bir altın, üç altın, üç gün misafirlik, üç tane oğlan çocuğu, yedi derd, bir karı kırk atlı, kırk gün kırk gece yas, kırk gün kırk gece düğün, üç defa , yetmiş dert , doksan dokuz buçuk yaşında.

Beldeler-Mekanlar:

Bağdat, Şam Hicaz, Evren Dağı.

Tasvir ve benzetme

Akıl çekirdeklerinden biri pısmuş, biri pırtmış, biri de yanköskelmiş. Onlara eski deyişe göre; "Hopal akıllı" derlerdi.

Alnını güneşe vermiş, güz günü çebici gibi orda oturmuş.

Deli dana gibi gezip dolaşırken

Karının yakasından toplayıp sallayınca karının vidaları doksan dokuz yerinden şakır şakır sallandı.

Kel amma nasıl kel; boynunda boz tüy bile yok. Kafası bal kabağı gibi.

Kırk gün kırk gece yas çekilecek

Mesel ineği gibi, Mehre camızı gibi, Erzurum koyunu, Mısır tavuğu gibi... Kaşlar yay, kirpikler ok, yanaklar elma, ağzı filcan, dişleri mercan, ayın onbeş gecesi gibi parlıyordu.

Motor tapanı gibi yattı oraya.

Soğuk havalarda üşüdüğü zaman nalburun çekici gibi tık tık birbirine değer.

Abartma

Osman Bey'in atı kişneyip de "yallah" diye ayağını yazıya bir vurunca, konak bir sefer sallandı.

Atasözü ve deyimlerden örnekler:

Bekâr kuşun yuvası olmaz.

Kiminden kaçtı, kiminden göçtü.

Sen bana sulandın amma, ben sana varmam.

Hikâyeci anlatımında günümüze ait kelimeleri de kullanmaktan kaçınmamıştır.

Almış kavalını eline son sistem öttürüyor.

Patron masada oturuyordu

Patron parayı koyacak yer bulamaz oldu.

Sabaha karşı alarm vurdu.

Hikâye kahramanlarının bir kısmı sanatçı kimliğe de sahip insanlardır. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi bilhassa hüznü anlarında duygularını manzum olarak dile getirirler. Hikâyenin şahıs kadrosunda ön planda olan önemli isimler şunlardır.

Ahmet Bey : Bağdat padişahı

Ahmet Bey : Esmehan'ın kocası (Babası kendi adını koyuyor.)

Ali : Esmehan'ın üçüncü oğlu

Esmehan : Hikâyenin asıl kahramanı

Esmehan'ın annesi : (İsmi belirtilmemiş.)

Keloğlan : Çoban

Molla : Esmehan'ın üvey kardeşi

Osman : Esmehan'ın ikinci oğlu

Osman Bey : Esmehan'ın kardeşi

Ömer : Esmehan'ın oğlu.

Reyhan Arap : Ahmet Bey'in başkumandanı

Şam Hocası : Esmehan'ın babası

Yaşlı kadın : Molla'nın aklını çelen ihtiyar.

İsimlerini verdiğimiz kahramanlardan en çok, Esmehan'a ait şiir bulunmaktadır. Hikâyede şiirler karşılaşma ve müstakil olarak karşımıza çıkmaktadır. Karşılaşma Esmehan ve kardeşi Osman Bey arasında cereyan etmektedir.

I. Karşılaşma: Osman Bey (3 dördlük) + Esmehan (3 dördlük) (11 heceli)

II. Karşılaşma: Osman Bey (1 dördlük) + Esmehan (1 dördlük) (11 heceli)

Müstakil şiirler Esmehan'a aittir. On bir hece ile söylenmiş olan bu şiirlerin dördlük sayıları şöyledir: 1 adet; 2 dördlük, 1 adet; 4 dördlük, 2 adet; 6 dördlük.

Anadolu'nun güneyinde yaygın olarak bilinen Esmehan hikâyesi, bir şairnamenin içinde de konu edinilmiştir. Karatepe Kızıyusuflu köyünden Veli Sağlam'ın yazdığı şairnamede, Esmehan'dan şu şekilde bahsedilmektedir.

Beyböyrek kaynayıp coştı bir zaman

Ali Paşa daim çalardı keman

Esmehan Arab'a dedi elaman

Yavruların kestiğini duydun mu (Erkoçak, 1998; 143)

HİKÂYE METNİ

Vakti zamanında kalbur sarar iken, devenin tellalında, eşeğin berberliğinde, baltayla baş yülüdüklerinde, usturayla meşe kestiklerinde, eski zamanlarda Osmanlı tarihinde Şam'da bir Hoca varmış. Hoca çok derin okumuş, bilgili âlim bir adam. Şam'ın hem şeriatını keserdi hem de imamıydı. Bu adamın evlat olarak Osman adında bir oğlu, Esmeye adında da bir kızı vardı.

Hoca birgün sabah namazında caminin avlu kapısından girdi ki, caminin iç kısmında bir bebek sarılı, kundakta. Orada sızlıyor, ağlıyor. Hoca aldı bunu, şöyle tenha bir yere koydu. Namazı kıldırıp çıktı. Millete dedi ki:

-Arkadaşlar! Bu çocuk kiminse alsın. Şam'da daha böyle bir şey görülmemiştir, ayıp oluyor.

Fakat kimse sahip çıkmadı. Hoca bunu aldı, eve getirdi. Açtılar baktılar, bir oğlan çocuğu. Karısına dedi ki;

-Karı, her şey Allah'tan. Bu da bize bir kismet. Oğlumuz bir idi, oldu iki. Allah rızası için buna da bak. Bunun adı da Molla olsun, dedi.

Şam'a ilân ettirdi ki;

-*"Bu çocuğa kim; Hoca baban, karısı anan, Osman kardeşin, Esm'e'de bacın değil"* derse, kafası cellât, malı yağma. Bu benim öz çocuğum. Ben babasıyım, hanımım anası, oğlumla kızım da kardeşi, bacası, dedi.

Artık günler haftaları, haftalar ayları, aylar yılları kovaladı. Zengin aile çocuğu bunlar, bakımlı büyüdüler. Hoca bir gün rüyasında ak sakallı, yeşil sarıklı bir koca gördü. Hoca dedi ki;

-Hocam, senin her şeyin tamam, variyetin yerinde, sen Hicaz'a layık bir adamsın. Hicaz'a gideceksin.

Hoca, *"Esağfurullah"* der. İkinci gece aynı adam gelir aynı şeyi der. Üçüncü gece gene gelir. Der ki;

-Hoca ihmallik yapma. Hicaz'a git.

Dördüncü gecenin sabahı Hoca uyanır hanımına der;

-Karı beni üç geceden beri bir koca rahatsız ediyor. Ben Hicaz'a lâıyk olmuşum, ben Hicaz'a gideceğim. Sen buna ne söylüyorsun, der.

Karı der ki;

-Hocam, iyi, güzel variyetimiz yerinde ama ben hakkımı helâl etmezsem, sen Hicaz'a gidemezsin. Bu yuvayı ikimiz kurduk. Sen gidersen de ben gidemez

miyim? Beni de götürürsen hakkımı helâl ederim. İkimizi de götürecek variyetimiz var, dedi.

Hoca;

-Hanım benim gelenim gidenim eksik değil, Ben gidersem de bu hane açık. Gelenimi gidenimi kimler ağrılayacak?

-Oğullarımız var, kızımız var.

-Tamam olur, sen de gel kabul, der Hoca.

Bunu duyan hocanın öz oğlu Osman Bey;

-Baba, böyle bir durum varmış.

-Evet oğlum, biz Hicaz'a gidiyoruz.

-Eee!.. Baba siz gidersiniz de ben gidemez miyim? Benim yaşım daha genç. Bu yaşta hakikati görüp tövbe istiğfar edersem daha güzel olmaz mı? Herhangi bir hatayı şimdiden yapmazsam daha güzel olmaz mı?

-Oğlum, işte bizim evimiz var, bacın var, kardeşin var.

-Molla'ya n'olmuş, der Osman Bey. Hem benim kardeşim daha güçlü kuvvetli birisi.

Hâsılı Osman Bey de gitmeğe karar verdi. Onu da kabul ettiler. Artık hoca, yine de "*Eksik eksiktir; kadın kadındır.*" diye kızı Esmâ'yı kimseye güvenmedi. Ayıyeten bir odaya kızı Esmâ'yı koydu. Bol miktarda

para bıraktı yanına. Kapıyı dışardan kitledi. Kilidi de kızına verdi.

Dedi ki;

-Kızım biz gelene kadar buradan çıkmayacaksın. Herhangi bir şeyle uğraşmayacaksın. Senin isteğini Molla kardeşin her gün pencereden verecek. Yiyip içeceksiniz, haydi Allahısmarladık.

Hicaz'a, Hoca, karısı, oğlu devam ettiler. Kızın adı Esmeydi ama Esmey çok güçlü kuvvetli bir kızdı. Nasıldı; "Mesel ineği gibi, Mehre camızı gibi, Erzurum koyunu, Mısır tavuğu gibi... Kaşlar yay, kirpikler ok, yanaklar elma, ağzı filcan, dişleri mercan, ayın on beş gecesi gibi parlıyordu." Esmehan'ı gören düşünün tahtasına vurduğu zaman inim inim inletiyordu. Ama kimseye muhtaç değildi Allahtan. Bu Esmey, hanım olur, handan kız olur, derken adına *Esmehan* dediler.

Esmehan sabahleyin kalkar, Molla'yı çağırır verir parayı, gerek olan bir eşyasını ister; "Git al bu erzakları getir. Ben yemek yapayım yiyelim" der. Molla parayı gider alır, gelir; erzakları pencereden verir. Esmehan yemeği yapar yer, içerler.

Bir gün-beş gün derken günler geçer. Birgün sabah yemeği erzakını alıp getirdikten sonra, Molla mahalleye çıkar. Şurda burda gezerken şöyle bir köşe başında kendinin kafa dengi arkadaşları toplanmışlar, sohbet ediyorlar. Biri diyor ki;

-Yahu ben Ahmet Ağa'nın kızını gördüm, çok güzel, şirin bir kız. Buna babamı gönderip isteteceğim. Evleneceğim artık, bekârlığın sonu yok.

Biri diyor ki;

-Ben Hasan Ağa'nın kızıyla karşılaştım, bana güldü. Gönlü var herhalde, ben de onu alacağım.

Öteki diyor ki;

-Ben Ali Ağa'nın kızını gördüm. Bana biraz tatlı göründü. Onu isteyeceğim, diyor.

Adamlar evlenip, yuva kurma telâşına düşmüşler.

Molla dedi ki;

-Kardaş siz iyi güzel konuşuyorsunuz da ben de sizin bir arkadaşınızım. Benim de evlenme çağım geldi. Eli ayağı temizce bir kız da bana bulsanız da babam geldiğinde istetsem. Ben de evleneyim yuva kurayım, dedi. Babam gelene kadar hazırlarım bu işleri.

Ağzı güzelin biri dedi ki;

-Bre oğlum bizimle dalga mı geçiyorsun sen?

-N'oldu baba? Dalga değil ciddi konuşuyorum.

-Yahu seninki içerde, her gün besliyorsun, yüzünü görüyorsun, şahsını görüyorsun, dedi.

-Kim yahu bu?

-Esmehan.

-Oğlum, arpılırsınız, ağzınız eğilir, dedi. O benim bacım, dedi.

-Oğlum, Hoca seni camide bulmuş. Hoca senin baban değil. Sana duser Esmehan. Bal gibi de duser, dediler.

-Acaba dedi, Molla.

Aynayı aldı, şahsına bir baktı ki: "*Hakikaten ben bunlara benzemiyormuşum.*" dedi

Artık sabahın olmasını sabırsızlıkla beklemeye başladı Molla. Sabah olunca, Esmehan erzak ısmarladığı zaman Esmehan'ın kolundan tutacak Molla. Sabaha kadar uyumadı, sabah oldu... Esmehan çağırdı, bir miktar para verdi:

-Git, dedi. şu erzakları al gel.

Molla, hemen, çarçabuk erzakları aldı, geldi. Pencereden ağırdı. Esmehan mutfak bölümünde bir işler yapıyordu.

-Beri gel, getirdim al sana!

-Kardaş, yanına koy, ben alırım.

-Yahu bu kadar mı bydn? Niye gelip elimden almıyorsun, tenezzül m etmiyorsun, dedi.

-Tamam kardaş gücenme, geliyorum, dedi.

Geldi Şimdi Esmehan, "Erzakları aldım" derken, Molla, Esmehan'ın bileğinden tuttu.

-Ee!.. dedi. N'oluyor?

Molla;

-Babam beni camide bulmuş, sen bana düşüyorsun, ben seni alacağım. Hiç çaresi yok bırakmam seni, dedi.

-Etme Molla, tutma, dediyse de vazgeçiremedi,

Esmehan, çok güçlü kuvvetli bir kız olduğu için, kolunu "yallah" deyip de çekti. Molla'da "Bırakmayayım" diye eline asılınca, arkasına dokuz tombalağı birden döndü.

-Ulan bunu mu yapacaktın bana, babam gelmez mi, dedi. O zaman sana söyleyeceğı biliyorum, dedi.

Molla kabahatlendi. Artık deli divaneye döndü. Ne yapacağını şaşırđı. Çünkü Şeriat âlimi Hoca geldiğı zaman bu sözleri duyarsa, Molla'yı astırır. Sokaklarda gezip dolaşmaya başladı. Gezerken doksan dokuz buçuk yaşında bir karıya rastladı. Őehirin bir kenarında kaz damı gibi bir damda yaşar. Ağzının içinde iki dişı var. Biri altta biri üstte. Soğuk havalarda üşüdüğü zaman nalburun çekici gibi tık tık birbirine değer, başka hiç bir şeyi yok. Molla'yı gören karı, onun boynuna sarıldı:

-Aman Molla'm, kuzum Molla'm, n'oldu sana? Derdin ney, belân ney, neden sarardın soldun? Sen müzmin bir delikanlıydın.

-Git, dedi Molla. Gâvur seni. Benim yarama merhem, derdime derman mı olacaksın, dedi.

-Yavrum, "*yedi derde dermanım derler*" amma yanlış söylüyorlar. Ben yetmiş derde dermanım, derdini söyle, dedi.

Molla artık Esmehan'la olup bitenleri, hepsini karıya anlattı.

Karı dedi ki;

-Yavrum, sen bana bir altın veriyor musun?

-Al karı sana üç altın.

-Sen git, filân mahallede ki hamamı aile hamamı olarak icarla. İçeriği sil süpür. Kapının ardına gizlen, hamamın kapısına da bir levha yaz, "*Burası aile hamamı, erkeklere yasak*" de. Ben Esmehan'ı çığırıp hamama eletirim, dedi.

-İyi bir akıl.

Molla geldi ki; hamamcı, sabahleyin açmış hamamı, alnını güneşe vermiş, oturmuş güz günü çebici gibi orda oturmuş, gelen yok, giden yok.

-Selâmünaleyküm!

-Aleykümselâm.

-Kardaş senin günlük kazancın kaç para., dedi.

-Valla, bazen hiç gelen yok. Gelen olursa elli kuruş bir lira oluyor.

-Al sana beş lira, bugün hamam benim.

Hamamcı parayı aldı sevinerek gitti. Molla girdi içeri. Sildi süpürdü, her tarafı temizledi. Bir levha yazdı astı. Kapının arkasına gizlendi.

Karı vardı, şimdi Esmehan'ın kapısına:

-Hanım kızım, benim kızım, gül kızım, bal kızım, vay benim Esmehan'ım.

Esmehan, pencereyi açtı. Baktı ki; babasının odasında yaşadığı zaman gelip, hergün babasıyla anasıyla sohbet eden karı.

-Buyur ana! Ne diyorsun, bir şey mi topluyorsun?

-Hayır kızım, paran yoksa para vereyim. Bir şey toplanmıyorum. Bugün Hasan Ağa'nın, Mehmet Ağa'nın kızları filan yerde ki hamamı icarladılar, aile hamamı olarak. Seni de çok özlemişler, "*Esmehan'da arkadaş olarak içimize gelse de, bir hamam yapsa diyorlar.*" Bana söylediler."*Ancak sana güvenir Esmehan, git onu al getir, dediler*" dedi karı. Kıрма beni yavrum, gidelim.

-Ee!... Babam, anam, kardaşım duyarsa buradan çıktığımı?

-Hayır, kızım. Sen söylemezsen, ben söylemem.
Kim söyleyecek buradan çıktığını?

-Oldu, söz mü?

-Söz.

Esmehan, anahtarını pencereden karıya verdi;

-Aç, dedi.

Esmehan kendine lâıyk elbiselerden bir bohça yaptı taktı koluna, sür ettiler hamama.

Hamama yaklaştıkları zaman;

-Hani ya karı, gelen giden görükmüyor, dedi.

-Aman yavrum! Onlar senin gibi asil mi? İçerde likir likir gülüşüyorlar. Senin kulakların kapanmış duymuyorsun onları, dedi.

Esmehan, hamamın içine ilk adım attığı zaman kapı "küt" diye kapandı. Esmehan baktı ki; Molla'dan başka Allah kulu yok.

Dedi ki;

-Ulan Molla, kardeşim olmadığını ben de biliyordum.

Artık kurtulma çaresi arıyor, Esmehan orda.

-Ama ben sana o evde yüz vermedim, bakalım dara düştüğü zaman kurtuluş yolları biliyor musun, diye. Ama sen gerçekten yetişkin bir delikanlı

olmuşsun. Her şeyden kurtulabilirsin. Sen soyun, otur şu taşa, seni bir banyo yaptırayım. Ondan sonra da, sen beni. Varak odamıza bir hoca bulak, nikâhımızı olak, babam hiç bir şey demez, dedi.

Molla, saf adamdı. Akıl çekirdeklerinden biri pısmış, biri pırtmış, biri de yan köskelmiş. Onlara eski deyişe göre; "*Hopal akıllı*" derlerdi. İnandı Molla. Soyundu, vardı oturdu göbek taşına. Esmehan ne kadar sıcak su varsa hepsini açtı. İçereyi bir alev aldı. Sabunluyor sabunluyor, döküyor sıcak suyu kafasına.

-Yandım, diye bağıyor, Molla.

-Korkma, iyileşirsin. Bazen gözünü de açiver. Sabunun acı suyu gözüne gittiği zaman gözüyün mikrobu ölür, diyor Esmehan.

Molla gözünü ağzını açtıkça, ağzına iki yüz elli gram köpük doluyor. Ağız, göz, yüz kalmadı Molla'da. Bir saat ufaladıktan sonra bırakverdi ki; zaten Esmehan'ın desteğiyle dururmuş adam, motor tapanı gibi yattı oraya Molla. Esmehan bakıverdi ki, acemi bir adam yapmış, kabataslak bir çınar tokacı var. Aldı eline yanaştı şimdi Molla'ya.

-Alın beni ha!

Vurduğu zaman inliyor hamam. Sanki hamamın kubbesi inip inip kalkıyor. Molla'yı bir adama benzetti. Bohçayı aldı eline, çıktı. Amma Esmehan'ın gözleri karıyı arıyor, öldürecek karıyı. Karı

gizlenmiş bir yere, duruma seyrediyor. Esmehan çıktı gitti.

-Eyvah!. Molla hata etti, dedi karı.

Bir saat sonra Molla aykiverdi ki, vücudunda mercimek kahı kadar kararmadık yer kalmamış. Kafadan kanlar akıyor, pekmezlemiş. Sürünerek hamamdan dışarı çıktı. Birazcık temiz hava alınca ayağa kalktı. O da arıyor karıyı, o da öldürecek karıyı, "*Başıma bu belayı sardı*" diye. Efendim karıyla karşılaştılar;

-Kuzum, yavrum şimdi ver bakayım bahşişimi, dedi.

-Aha senin bahşişin, dedi.

Karının yakasından toplayıp sallayınca karının vidaları doksan dokuz yerinden şakır şakır sallandı.

-Aman yavrum! Öldürme beni. Ben sana gerek olurum, dedi.

-Ulan karı!. Daha bana n'apacaktın, dedi.

-Eee!.. N'aaptım?

-Kaçtı hamamdan, beni de dövdü üstelik.

-Yavrum, yatakta yanına koysam, gene bir şey yapamayacaksın sen. Eee.. Ne yapayım ben seni?

-Buna çare bulacaksın, dedi Molla.

-Bana üç altın veriyor musun, dedi karı.

-Al sana bir avuç altın.

-Okur-yazarlığın var mı, yavrum?

-Var.

-Ben söyleyeyim kendi ağzınla sen yaz, dedi.

Kendi ağzıyla bir mektup yazdı Hoca'ya ki;
"Babacığım, sen gideli Esmehan çok azgınlık yapıyor. Çevredeki bütün ağaların, beylerin çocukları, gelen-giden, tıklan belirsiz. Beni dinlemiyorlar. Esmehan burda bunu yaparken, senin orda Hicazlığın kabul olur mu? Gel, namusunu temizle!"

Mektup yazıldı. Molla'nın arkadaşı olan genç bir insana verdi.

-Kardeş, bunu acele Hicaz'da babama yetiştir.

Adam bindi atna, geceli gündüzlü yol aldı. Hicaz'a vardı. Hoca'yı buldu, mektubu verdi. Hoca mektubu okuyunca ağlamağa başladı. Osman Bey mektubu aldı. Bir okudu ki, daha görülmüş bir şey değil bu. Değil kendi sülâlesinde, Şam'da görülmemiş.

-Baba emir eyle, ne söylersen onu yapayım.

-Yavrum! Atna bin, kılıcını al, acele Şam'a dön. Var Esmehan'ı kes, kanlı gömleğini bana getir. Bunu yapmazsan evladım değilsin. Hakkımı sana helâl etmem, dedi.

Osman Bey, mektubu cebine koydu, kılıcını taktı, sür etti Şam'a. Gece gündüz yol aldı. Güneş

aşarken Şam'a girdi. Bekledi, saat dokuz, on sıraları geldi eve. Atını az geride bağladı.

"Bunu ben bir deneme yapayım bakalım." dedi.

Kapıyı çaldı;

-Kim o?

-Ben Ahmet Ağa'nın oğluyum, her gün bu saatte geliyorum, aç sana kapıyı!

-Nee! Ahmet Ağa'nın oğlu mu? Defol! Bu da mı gelecek başıma, dedi.

"Allah Allah yanlış, demek ki bu değil!"

Biraz bekledi bir daha çaldı.

-Ney o?

-Yahu Hasan Ağa'nın oğluyum, aç sana, dedi.

Gene çok kötü bir sözle adamı kovdu.

Hâsılı bir daha denedi. Yine aynı tepkiyi alınca, *"Acaba bu Molla nerede?"* dedi. Zaten kapı açık, içerde Molla hiç yok.

"Ha! Bu işte bir bit yeniği var ya, Allah hayır getire." dedi.

Oturdu oraya Osman Bey, orda bacısına ne söylüyor, burada arkadaşlar ne dinliyor:

Dolandım da kapımıza oturdum

Bahçamızda elele sümbül yetirdim

Anamdan babamdan haber getirdim

Aç kapıyı bacım kardaşın geldi

Bunu duyan Esmehan içerden kardeşine ne cevap söylüyor bakalım:

Bileyidim bu dünyaya gelmezdim

Şad olup da eller gibi gülmezdim

Anam babam olsa böyle olmazdım

Yıkıl git kapımdan kardaş değilsin

Osman Bey, bacısının kendine inanmadığını bildi. İkinci defa bacısına ne söylüyor bakalım:

Engeller durmaz da gezer arada

Tek gelmişim bacım kaldım burada

Hanı Molla kardaş şimdi nerede

Aç kapıyı bacım kardaşın geldi

Yine aldı Esmehan:

N'olsun bre kardaş bize de n'olsun?

Ağlayan gözlerim bir daha gülsün

O Molla'nın iki gözü kör olsun

Yıkıl git kapıdan kardaş değilsin

Ulan, gene inanmadı, dedi Osman Bey:

Bu sefillik bizde nasıl başladı

Bu acı sözlerin bana işledi

Acıktı susadı atım kişnedi

Aç kapıyı bacım kardaşın geldi

Bu arada Osman Bey'in atı kişneyip de "yallah" diye ayağını yazıya bir vurunca, konak bir sefer sallandı. Esmehan şöyle bir kulak verdi ki, kardaşının atı kişneyen. Biraz da hilelendi kardaşı olduğuna amma, o da inatçılık yapıyor. "Eyvah ben hata işliyorum." dedi.

Aldı bakalım Esmehan:

Bürünmüşüm şu feleğin yasına

Canlar dayanır mı gönül pasına

Kurban olam kıratının sesine

Açtım kapıyı da kardaşım gelmiş

Dedi ki;

-Kardaşım olmaya kardaşımsın amma, ben yine de inanmıyorum. Pencereye gel.

Osman Bey pencereye geldiği zaman bacısı;

-Sağ omuzunu aç, dedi.

Sağ omuzunda bir lira büyüklüğünde bir beni vardı. Esmehan, Osman Bey'in benini görünce;

-Amman! Kardaşım, dedi.

Kapıyı açtı, öpüştüler, koklaştılar. Hasretlik on beş-yirmi gün olmuş, görüşmeyeli.

-Eee!.. Kardeşim, nerede anam, babam?

-Onların da artık günü bitmek üzere, dedi. Beni sana haberci ve müjdecisi olarak saldılar. Bacım, Molla nerede Molla?

-Molla, işte delikanlılık, gençlik arkadaşlarıyla bazen sohbete dalıyorlar, bazen gelmeyebiliyor, dedi. Bugün de gelmedi. Genç adamdır, olur böyle şeyler, dedi. Yapmış olduğu hareketleri söylemedi.

-Eee!.. Bacım, ben seni şimdi anama babama götüreceğim. Bu andan tezi yok sen giyecek, değişeceksin. Elbiselerini al. Hemen ata bindirip götüreceğim, dedi. Şimdi Esmehan başladı, kendi değişik elbisesi olacak eşyalardan bohçaya çıkınlamaya. Esmehan'ın görmez tarafından gömleğinin birini aldı. Sardı, eletti, atın üstündeki heybeye koydu. Esmehan giyindi, kuşandı, kardeşinin terkisine bindi. Osman Bey de atına bindi, devam ettiler. Gecenin bir yarısında Şam'dan ayrıldılar.

Molla, gecelerin yarısından sonra deli dana gibi gezip dolaşırken geliverdi ki, Osman Bey'in atının izi kapıda ve Esmehan yok. *"Tamam, dedi. Bu iş hallolmuş."* dedi. Hemen içerleri silip süpürüp eve sahip olmaya başladı.

.....

Osman Bey bacısıyla artık yol almaya başladı. Sabah oldu, güneş değdi, gidiyorlar. Öğlen oldu bir yüce dağın başına çıktılar. Bu yüce dağın başına Evren Dağı derlerdi. Bir yeri Bağdat'a ait, bir yeri de Şam'a aitti. Orası Bağdat'la Şam'ın hudut dağıydı. İsmine Evren Dağı denirdi. Issız, kayalık, ormanlık, bütün yırtıcı mahluklar burada bulunurdu. Yani bir insan olarak o dağda kimse gezemezdi. Bir insana bir hafta işkence yapsalar, imdadına bir insan kulu yetişmezdi. Osman Bey, kendi kendine dedi ki: *"Bu daha atla gitmeye alışık değil, yorgun. Burada inelim, bir istirahat alalım. Bu hemen uykuya kapılır, ben atıma binip yoluma devam ederim. Yazık, ben bunun kanlısı olmayım. Elime bir şey geçerse öldürür, gömleğini kana bularım. Yahu babamı kandırmak basit. Yazık.. Belki bir insanoğluna kısmet olur da, ölmesin, bunun bir kabahati yok."*

-Bacım, dedi. Yorulduk, hiç de inelim demiyorsun.

-Aman kardaş! Ben vallahi söylemiyordum, dedi. Ben attan düştüm, öldüm.

İndiler. Şu çam güzelmiş, şu ağaç söyleymiş, şu taş daha söyleymiş derken Esmehan bir uyudu ki, amma üç günde ayıkamaz. Yorgun vücut... Osman Bey atına binerken aklına geldi dedi ki, *"Yahu burası Evren Dağı... Belki yırtıcı mahlûk gelir yanına."* Hemen Esmehan 'ın bohçasını açtı. O devirde bütün ağaların, beylerin, çocukların *"kalem-tıraş"* bıçağı denilen bir

bıçağı olurdu. Bunu Esmehan'ın bohçasından aldı ve Esmehan'ın döş cebine koydu. "Haydi bacım, Allah'a emanet ol!" dedi.

Osman Bey gidip ses kesilince büyük bir evren geldi. Esmehan'ın ayaklarından yutmağa başladı. Her sömürmeye dört parmak alıyor. Diz kapaklarına kadar geldi. Esmehan, o an canının acısıyla bir uyandı ki, büyük bir mahlûk gelmiş, kendini yutuyor. Sağa sola bağrdı, çağrdı bir de baktı ki, kardaşı ata binmiş gidiyor. Bakalım, Esmehan orada kardaşına ne söyledi, burada arkadaşlar ne dinledi:

Kardaş beni başından mı atıyon

Bindin atına da nere gediyon

Bacını burada kurban ediyon

Dön gel kardaş dön gel, kurtar beni oy

Bu sesi duyan Osman Bey'in altındaki at, dört ayağını yazıya verdi ki, kıpırdamıyor. Osman Bey, geri kulak verdi, dinledi ki, Esmehan'ı bir evren yılanı almış, Esmehan da kardaşına imdat olarak, "Dön gel, kurtar beni!" diyor. "Ulan, bunun bıçaktan haberi yok. Bu evren denilen mahluk, yakmak ve kesilmekten gider. Başka bir şeyden gitmez. Yakmak ve kesmek.. Şuna bıçağın yerini tarif edeyim de, yazık ölmesin," dedi.

Bir mektup okudum bakmam yüzüne

Bindim atıma da geldim izine

Çıkar bıçağı da sen ver ağzına

Kurtulursun bacım kurtulursun oy

"Ben de bıçak da varmış." diye Esmehan, döş cebine elini attı ki, bıçak orada. Artık aldı bıçağı beriden öte "Evrenin ağzının kenarı mı?" diye verene kadar, evrenin bir metre yerini doğradı, attı. Al kanlar içinde tuvarlanarak can verdi, gitti evren.

Artık kuşaktan aşağı mecal kalmamış, ne yapacağını şaşırttı Esmehan. Osman Bey bıraktı gitti.

.....

Artık o orda yaşayadursun alalım Osman Bey'den haberi...

Osman Bey, dağın öbür tarafına iniverdi. Bir ova, bir yazı... Bir Keloğlan, önünde üç yüz-beş yüz koyun... Koyun güdüyor. Kel amma nasıl kel; boynunda boz tüy bile yok. Kafası bal kabağı gibi. Kafasında bir oğul sinek, kelin kemrelerine konuyor. Önünde iki köpek birbirine girmiş, boğuşuyorlar. Keloğlan da onları seyrediyor. Osman Bey;

-Ulan yazık değil mi bunları boğuşturuyorsun, deyip kılıcı çekti.

Köpeklerin ortası mı deyip atana kadar, köpeklerin kafaları bir tarafa, gövdeleri bir tarafa ayrıldı.

-Oğlum sana ne benim kpeklerimden. de bakalım benim kpeklerimi!

-Kaç lira?

-Birer lira.

-Al sana beş lira, dedi.

Atından indi. Esmehan'ın gizlice aldığı gömleğini köpeklerin kanına buladı. Onu da sardı geri heybeye koydu.

-Haydi Allahısmarladık, dedi.

O yoluna devam etti.

.....

Alalım Esmehan'dan haberi:

Esmehan, yatarak, sürünerek bir değnek buldu eline. Bazen değnek, bazen falan derken tepenin en yüksek yerine, zirveye ıktı. Sağa sola bakıyordu. Açlık susuzluğa karışmış; yiyecek bir şey yok. Bir baktı ki, keskin bir dere, derenin dibinde tek bir ınar ağacı, başı görünüyor. Bütün kuşlar bu çınarın başına toplanıyorlar. ğleni geçti, ikinci vakti şöyle bir düşündü. *"Babam bazen sohbet anında bizlere anlatırdı. Çocuklar, ola ki, bir garip ele düştüğünüz zaman en kötü şey susuzluk, su bulmanız için ınar ve kavak ağacını takip edin. Demek ki, burada su var."*

Efendi başka içi yok. Yuvarlanarak, tuvarlanarak, ine ine geldi ki, bir ınar ağacı. Bedenine

kolan dolanmaz. Bütün kuşlar başında ve çınar ağacının dibinde pınar; içi ayna gibi... Başında otlar diz boyu... Elini yüzünü yıkadı. Bir avuç su içti ki, açlık serine geçmiş. Şu ot güzelmiş, şu ot şirinmiş derken otlardan karnını doyurdu. Güneş batmaya başladı. *"Nerede yatarım ben. Hele şu çınar ağacına bir çıkayım."*

Biraz yukarı yarı yerine kadar çıktı ki, oradan bir dal ayrılmış, ora bir kovuklaşmış böyle, Esmehan'a göre bir yuva... Tamam. Akşam olduğu zaman çıkıp yatıyor, sabah olduğu zaman iniyor. Oradaki otlardan yiyor, çıkıyor kuşlarla arkadaşlık ediyor.

.....

O orada yaşayadursun, alalım Osman Bey'den haberi...

Osman Bey vardı Hicaz'a. Babasına kanlı gömleği verdi. Hoca hakkını helâl etti. Günleri bitti, vardılar Şam'a. Karşılandılar. Hoca'nın namusunu temizlediği için Molla'nın sevgisi beş misli daha arttı. Molla'nın kılıcının her tarafı kesiyor. Molla'nın lafının üstüne laf yok artık. Hoca, yine camisine ve şeriatına devam ediyor. Esmehan da çınarın koğuşunda yaşamaya devam ediyor.

.....

Şimdi, çınar ağacı, Bağdat bölgesi içerisindeydi. O devirde Bağdat padişahlıkla yönetiliyordu. Bağdat

padişahı Ahmet Bey, evlât olarak tek bir oğlu vardı. Oğluna kendi adını vermişti. Oğlu yetişti, delikanlı oldu. Padişah üzülmeye başladı. Çevrede ne kadar ağaların, beylerin kızlarını teklif ettiyse de;

-Oğlum! Seni evlendirelim, yuva kuralım, dediyse de Ahmet Bey kabul etmedi. Sebebi de;

-Baba sen padişahsın, bunlar senin evlâdın olur, dedi.

Babası;

-Oğlum! "*Bekâr kuşun yuvası olmaz.*" Beylik nasıl sürer? Ben öldüğüm zaman beylik kime kalacak?

Birgün akşam birinci veziri çağırdı. Padişah, dedi ki;

-Bu oğlan, bu çevreden kız almıyor. Haklı da görüyorum. Şimdiyse artık talih kuşuna, devlet kuşuna razı olacak. Git odasında, söyle oğluma. Bağdat şehrinde ne kadar aile takımı varsa, sabaha kadar kınalar yakılsın, sürmeler çekilsin. Sabahleyin benim sarayımın önüne gelsinler. Ahmet Bey, orta yere gelsin, kuşu bıraksın, kuş kimin kafasına konarsa kismet onun, dedi.

-Olur padişahım.

Vezir vardı Ahmet Bey'e söyledi:

-Artık üzme babanı, bu olacak, dedi.

Ahmet Bey de kabul etti. İlanlar yapıldı, sabaha kadar. Yediden yetmişe kadar kınalar yakıldı, sürmeler çektiler. Doksan yaşındaki karılar da sürmelendi. *"Bu yaştan sonra kuş kafama takılırsa, padişahın oğluna varırım, muraz alırım."* diye akıl düşünüyorlar.

Sabah oldu, bütün aile takımı padişahın sarayının önüne vardılar. Ahmet Bey, kuşu eline aldı. Dolandı, fırlandı kuşu bıraktı. Kuş hepsini tek tek saydı, geri geldi Ahmet Bey'in kafasına kondu. Ahmet Bey kuşu eline aldı. Dedi ki;

-Yanlış hareket ediyorsun. Ben kendi kendimle mi evleneceğim. Bana bir kısmet *"Ya Allah!"* dedi, bir daha bıraktı.

Kuş yine dolandı, dolaştı, Ahmet Bey'in kafasına ikinci sefer yine kondu. Babası olayı görüyordu;

-Oğlum bir daha bırak, dedi.

Üçüncü defa kuş yine bırakıldı. Bütün halkın etrafında üç defa dolandı, şehiri de çıktı. Gitmeye başladı. Padişah dedi ki;

-Bu kuşta bir hikmet var. Bütün atlıları çağırın. Ahmet Bey'in atın da hazırlayın, kuşu takip edin, dedi.

Padişahın kırk atlısı vardı. Can güvenlik at başına "Reyhan Arap" denirdi. Çatal yürekli, savaştan korkmaz, döğüşten sakınmaz, kılıcın keskin tarafına canını atardı. Sıkıştığı zaman elli kişiye baş gelirdi.

Arap da bindi atına, atlı başı olarak kuşu takip ekmeye başladı. Kuş dağları aşılıyor, kendileri de kuşu takip ediyor. Yüce bir dağın başına çıktılar. Şöyle bir baktılar ki, kuş yüce bir çınar ağacının tepesine çıktı. Oradaki kuşların her biri bir yana dağıldı o kuşu görünce. Kuş hem ötüyor, hem cikiliyor, hem de kekmeğiyle yaprakları koparıp atıyor. Çınarın başında dal bırakmayacak neredeyse. Ahmet Bey sinirlendi;

-Ulan kuş, seni elime geçirirsem, diri diri yerim, diyor.

Şimdi, vardı, geldi ki, bir çınar ağacı.

-Hele kuş orada duradursun. Ben, şu pınardan elimi, yüzümü yıkayayım. Bir de su içeyim, dedi.

Atından indi, suyun başına vardı, baktı ki; suyun içinden yukarı bir kız şavkı çıkıyor amma analar bir doğurmuş. "*Tamam, ben bunu arıyordum.*" dedi. Ahmet Bey, düştü bayıldı. Arap, atından indi, vardı, baktı.

-Şavk aşağıdan yukarı çıkmaz, Yukarıdan aşağı iner. Bu neyse, çınarın üstünde, dedi. Ben şu çınar ağacına çıkayım, bakayım, dedi.

Arap, çıktı ki; tam çınarın yarı yerindeki kovukta bir kız. Analar bir doğurmuş. Kızı görünce akli başından gitti. Çınardan düşüyordu, Esmehan bileğinden tuttu. Arap;

-Ula kardaşlar! Her şey burada! Yetişin, ben indiremiyorum, dedi.

Ağaca birkaç kişi daha çıktılar, Esmehan'ı indirdiler:

-Sen nesin, necisin, nerelisin, dediler.

Esmehan, hiç cevap vermedi.

-Baba ne olursa olsun, bulduk ya...

Ahmet Bey'in terkisine koydular, cirit atmaya başladılar. Arap, Esmehan'a şöyle bir baktı ki; *"Ulan amma da güzelmiş yahu. Bu Ahmet Bey'e yakışmaz, bana yakışır. Ahmet Bey ölse, ya da öldürsem, bunu elinden alsam."* diye fikrini bozdu. Cirit oynuyorlar. Arap, kızın gözüne girmek için, *"Yallah!"* dediği zaman, attan üçünü birden düşürüyor. Fakat Esmehan'ın beyni bir şey kavramadı Arab'ın hareketinden. *"Bu benim başıma belâ açar amma ne zaman?"* diye diye gitmeye başladılar. Esmehan dedi ki; *"Yahu! Şunlara bir türkü söyleyeyim, beni bırakmazlar mı ola?"* Aldı bakalım Esmehan, Ahmet Bey'in terkisinden ne söylüyor;

Anam babam beni sorup aramaz

"Kızım nerde?" diye kimse soramaz

Dağda bulunan kız size yaramaz

Kurban olam beyim götürmen beni

-Ula bu kız âşıkmiş, bülbül gibi ötüyor yahu, oynasın ciritler!

Birinci beyite inanmadıklarını anladı Esmehan.
"Şunlara bir beyit daha söyleyeyim" dedi;

N'oldu bre beyim, size ne oldu

Bu kara günler de beni mi buldu

Zalim talih kuşu çınara geldi

Kurban olam beyim, götürmen beni

-Baba tamam âşıkmiş da. Aradığımızı bulduk, dediler.

Şimdi efendim, atlar oynatılarak, ciritler oynanarak, Bağdat'a iki yüz, üç yüz metre kaldığında Ahmet Bey;

-Arap! Git babama söyle; bütün Bağdat bana karşı çıkacak! Karşı çıkmayan, yerinde bir tavuk kalsa, başını uçururum!

Arap vardı;

-Padişahım, müjdeler olsun. Bir kız bulduk ki, analar bir doğurmuş, bir gören bir daha bakamıyor. Ahmet Bey'in selâmı var. Bütün Bağdat şehrinin kendisine karşı gelmesini istiyor.

Bağdat padişahı bir emir verdi ki;

-Karşı çıkmadık bir Allah kulu kalırsa, kafası cellat, malı yağma, dedi.

Bütün Bağdat şehri karşıladılar. Hakikaten bir bakan bir daha bakamıyor. Kız çok güzel kız.

Artık Bağdat'a, saraya geldiler. Bağdat padişahı, kırk gün kırk gece düğün kurdurdu. Çalındı, söylendi, yenildi, içildi, oynandı. Nikâhlar kıyıldı, düğün bitti. Ahmet Bey'le Esmehan, yuva kurdular. Fakat Esmehan, hiç bir şekilde seslenmiyor, cevap vermiyor. Son söylediği, çınar ağacından ayrılıp, terkideki söylediği iki beyit türkü... Ağzına taş aldı sanki bir daha da konuşmadı.

Aradan bir yıl geçti ikinci yıla döndü. Esmehan'ın nur topu gibi bir oğlan çocuğu meydana geldi. İsmi Ömer koydular. Yine bir yıl daha geçti. Dördüncü yıla döndü, bir oğlu daha oldu. Onun adını da *Osman* koydular. Esmehan bir düşündü ki, Osman, ağbeyinin adı, fakat cevap yok, kimseye söylemiyor, kimseyle konuşmuyor. Aradan bir sene daha döndü, altıncı yıl oldu. Bir oğlu daha oldu. Onun da adını *Ali* koydular. Altı yıl oldu Esmehan'ın ağzından cevap duyan yok. Bağdat'ta dedikodu başladı. "*Oh!.. Bizi almıyordu, beğenmiyordu. Dili yok bunun. Ahraz kıza düştü.*" Söylenti döndü, dolaştı, padişahın kulağına geldi.

-Padişah'ım, senin gelinin ahraz.

-Demeyin yahu!

-Altı yıl olmuş. Kimseye sesini çıkarmamış. Duyan var mı?

-Ahmet Beyi bana çağırın, dedi.

Ahmet Bey geldi.

-Oğlum, siz evleneli altı yıl oldu. Bu senin hanımın neden söylemiyor?

-Vallahi baba, bana bile söylemedi. Daha duymadım sesini, dedi.

-Bana kırk atlıyı çağırın dedi

Kırk atlı geldi.

-Oğlum, bu gelinin dili var mı, yok mu?

-Var padişahım. Hem de iki beyit türkü söyledi ki, bülbüller gibi ötüyor.

-Oğlum, yalan söylüyorsun, dedi. Bir şey söylemedi altı yıldan beri.

-Vallahi padişahım, konuştu orda.

-Benim gelinimi kim konuşturursa, dünya malına gark edeceğim. Bu dünyada ona yokluk yok.

Ne kadar kız, gelin, avrat varsa geliyor, toplanıyor. Yalvarıp dil döküyorlar, seslenmiyor.

Ermeni'den esir kalma, mahallenin bir kenarında yüz on beş yaşında bir karı vardı. Dediler ki;

-Padişahım, Ermeni'den kalma esir karı var ya, bu karı bunu konuşturur.

-Ulan, çabuk gidin getirin onu, dedi.

Gittiler, karyı aldılar getirdiler. Karı geldi.

-Buyur padişahım.

-Benim gelinim konuşmuyor, onu konuşturacaksın, dedi.

-Konuşturursam ne var?

-Sana bu dünyada yokluk yok. Ne istiyorsan?

Karı;

-Kaç tane çocuğun var, dedi Ahmet Bey'e.

-Üç tane oğlan çocuğum var.

-Ali kaç yaşında?

-İki yaşında.

Ali, yeni dillenmiş, yeni yürüyor. Ne görürse;
"O benim olsun" diyor. Dedi ki;

-Git çarşıdan iki tane elma al. Çok parlak olsun elmalar. Getir, gir hanımının odasına . Ömer'le Osman'a ver! Ali'ye de göster, verme, dedi.

Ahmet Bey gitti iki tane elma aldı. Çok güzel elmaları getirdi.

-Ömer, Osman gelin bakalım.

Ali beşikte... Ali'ye de gösterdi, elmayı öbür çocuklara verdi. Ali; "O.. o.." diyor, daha demiyor.

Çocuklar da vermiyor, Ali'ye. Kapıyı çektiler, kapattılar. Esmehan, Ali'yi beşiğe koydu. Sallıyor, düşünüyüyor, yok. Ali bağıyor, çağırıyor. İlla, "O olacak." Katlanamadı Esmehan, kalktı ve orada ne söyledi, burada arkadaşlar ne dinledi;

Senin baban benim gibi köklüydü

Çok sefillik görmüş, derdi çok muydu

Sana da alsaydı, parası yok muydu

Nenni Ali'm, kuzum, yavrum nenni oy

Bunu duyan padişah kapıyı açmaya kanaat edemedi. Kapıya bir tekme vurunca, kapı doksan dokuz parçaya bölündü.

-Kim demiş ulan, benim gelinim ahraz diye. Söyle yavrum çekinme, dedi.

Başladı oynamaya. Kocakarı da oynuyor, Ahmet Bey de. Bir şakırtı çöktü içeriye şimdi. Fakat Esmehan, hiç aldırmadı devam ediyor;

Ömer, Osman kuzum üçü bey idi

Ali'm kuzum onlar ile tay idi

Cebinde parası bile çoğ idi

Nenni Ali'm, kuzum, yavrum nenni oy

Babaları kapılardan dinliyor

*Coştu yüreklerim, coştu kaynıyor
Zalım imiş karı hemî oynuyor
Nenni Ali'm, kuzum, yavrum nenni oy*

*ESMEHAN'ım söylüyor bu acı sözü
Sefillikte yanmış, yanıyor özü
Aslımı sorarsan, Şamlı(ı) Hoca kızı
Göresim geldi, kuzum nenni oy*

-Yavrum, sen Şamlı Hoca'nın kızı mısın?

-Evet baba. Ben Şam Hocası'nın kızı Esmehan.

-Yavrum, n'oldu da buralara düştün?

-Baba, oralarını hiç sorma.

-Tamam yavrum. Ahmet Bey, oğlum!

-Buyur baba.

-Esmehan;

"Aslımı sorarsan Şamlı Hoca kızı

Göresim geldi Ali'm nenni,"

dedi. Kızım anasını, babasını, elini, aşiretini göresi gelmiş. Acele tarafından bir kervan yap. Esmehan'ı götür. Anasını, babasını görüp geri gelsin, dedi.

-Olur baba.

Ahmet Bey, pahaya ağır, yükte hafif mallardan bir kervan hazırlattı. Kırk atlı da kendilerinin muhafazası olarak, Bağdat'tan Şam'a hareket ettiler. Kuşluk vakti oldu. Dağlık kesime geldiler. Ahmet Bey, şöyle bir düşündü ki, bir hatası var.

-Atlı başı, dur, dedi.

-Buyur efendim.

-İyi güzel gidiyoruz amma, benim bir hatam var. Kaynanama, kayınbabama sırma elbiselik unutmuşum. Sırma elbiselik Bağdat'ta bulunurdu. Şam'da yoktur. Bunlara birer kat elbiselik kestireceğim. Benim vekilim sensin. Arzu ettiğin yerde kervanı kondur. Esmehan'ın çadırı orta yere kurulacak. İkişer saat nöbet tutulacak. Esmehan'ın yanına Allah kulu girmeyecek. Ben dönüyorum, elbiselikleri alayım, size yetişirim. Amma bugün, amma yarın. Yola devam edin, dedi.

-Olur efendim..

Ahmet Bey, kaynanasına, kayınbabasına sade sırma elbiselik almak için geri döndü. Atlı başı Reyhan Arap, Ahmet Bey'in vekili olarak kervanı yürüttü. İkinci vakti, bir dağ arasında ufak bir yazıya indiler.

-Evet. Kervan buraya konsun, dedi.

Kondu kervan. Esmehan'ın çadırı ortaya kuruldu. Herkes istirahatına çekildi.

Dedi ki Arap;

-Arkadaşlar! Beyimiz;"İkişer saat nöbet tutulacak." dedi, ama ben, bir atlı başı olarak daha size bir iyilikte bulunmadım. Siz yorgunsunuz, uykusuzsunuz, size bu gece istirahat veriyorum, siz yatın. Sabaha kadar ben bekleyeceğim, Esmehan'ın çadırını.

Askerler;

-Ulan, bunun vicdanı Ahmet Bey'den daha iyi. Ahmet Bey olsa bize ikişer saat nöbet yazacaktı. Arap ne kadar iyi bir adammış, dediler.

Herkes yedi, içti, çekildi, yattı uyudular. Arap, kılıcı çekti. Esmehan'ın çadırının etrafında dolanıyor. Gece saat on iki deyince herkes kalın uykuya düşmüş, yorgun. Çadırın ucunu kılıcın ucuyla kaldırdı. Arap baktı ki; Ömer, Osman yatıyor, Ali beşikte. Esmehan da beşiğe köskelmiş, mumlar yanıyor. Çadırın içine dalıverdi. Esmehan;

-Hayırdır Arap, bir durum mu var?

-Durumu ne yapacaksın? Sen bu Ahmet Bey'den ne anlıyorsun? Sana eş olarak ben varım, ben.

-Arap, sen aç mı kaldın, susuz mu? Git yatağına yat. Ben kendi kendimi beklerim, dedi.

-Vallahi, ben yüzümün suyunu döktüm, yanına girdim. Ben bu anı bekliyordum. Sen bana geleceksin, ben de seni alacağım. Ahmet Bey, geldiği zaman ben onun kafasını uçururum. Sadece Bağdat'ta mı var

konaklama yeri. Bir yere varırız, orada ben de olurum bir bey. Yaşarız beraber.

"*Etme Arap, yapma Arap*" dediyse de Arap, hiç dinlemedi.

Arap dedi ki; "*Bu bana gelmeye gelir. Şu çocukların ne gereği var. Şu büyük çocuğu keseyim bakalım. Hem de bana 'he' demez bu.*" Çekti kılıcı dayadı Ömer Bey'in kursağına.

-Kesiyorum, ne diyorsun? Benimle olacak mısın, olmayacak mısın, dedi.

-Arap, yapma bunu. Ben seninle olamam, mümkün değil

Ne kadar yalvardıysa da kâr etmedi, Ömer Bey'i kesti Arap. Osman Bey'i çekti yatağından.

-Bunu da kesiyorum, ne diyorsun?

-Ulan Arap, dedi. O bir çocuğu sana başışlıyorum. Ahmet Bey geldiği zaman; "*Attan düştü veyahut at tekme vurdu, öldü. Bir kaza oldu.*" derim. Suçunu söylemem, söz veriyorum. Çekil yatağına yat. Allah'tan kork, kesme Osman'ı dedi.

-Ulan, adam bunu kestikten sonra, Allah'ın kuluna acımaz, dedi, Osman'ı da kesti.

-Ne diyorsun Arap, beni de kessen, ben seninle olamam, dedi.

Arap, beşikteki Ali'yi kaptı.

-Etme Arap, dedi.

Üstüne atıldı, çekti çocuğu elinden aldı. Arap;

-Ne diyorsun, kesiyorum, dedi.

-Ulan, bir çiçekle yaz geliyorsa, gelmesin. Onu da kes Arap, dedi.

Ali'yi de kesti.

-Tamam ulan Arap, dedi. Çok sağ olasın sen. O çınar ağcının başında seni gördüğüm zaman, benim gözüm sendeydi. Amma ters adama verdiler. Tamam, seni yürekli cesur söylediler. Ben seni deneme yaptım, acıma hissi var mı, yok mu, diye. Sen kimseye acımazsın. Cesur adamsın. Ben şu ırbığı alayım. Gideyim, şöyle bir temizleneyim. İki rekât ta namaz kılayım. Ondan sonra ne diyorsan öyle olsun, dedi.

-Ya kaçarsan?

-Kaçmam, dedi. Baba belimden kendiri bağla, ucundan tut, otur buraya.

Esmehan, beline bir kendir bağladı, ırbığı aldı gitti. Şöyle bir meşeliğe girdi. Orda ipi büyük bir meşe ağacına bağladı. Kendinin elinde tek bir kılıcı vardı. Başka silâhı yoktu. Dağa yukarı takıladı gitti.

Arap, çadırın içinde çekiyor ipi. Balığa sallama ipi atmış gibi çekiyor. Çekiyor, iyi sağlam. Bir-beş dakika bekledi. Dışarı gidip gelme saati uzadı. "Ulan,

bu uyudu mu n'aptı? Bir çekeyim hele şunu." Kuvvetle çekti, amma gelen yok biraz gevşedi gibi oldu. *"Lan n'oldu buna?"*

Vardı ki, Esmehan da yok, kimse de yok. O meşe ağacını çeke çeke sökmüş. Arap orda *"Eyvah bu da mı başıma gelecekti? Çocukları boşa kestik. Görüyor musun, kaçırttık."* dedi. Geldi, sabaha karşı alarm vurdu.

-Kalkın!

-N'oldu?

-Baba yahu, uyku küçücük ölümün yarısı. Şöyle bir sızmıştım. Ayak dalışını duymuştum, yakalayamadım. Çocukları kesmiş, kaçmış, dedi. N'olacak dağda bulunandan. Aslı var mı, yok mu? *"Şam Hocası'nın kızıyım."* diyor. Babası belirsiz, anası belirsiz. Yükleyin kervanı geri.

Yüklettiler, sabah oldu, Ahmet Bey'le ayrıldıkları yere geldiler. Ahmet Bey, oradan atıyla beraber çıktı geliyor. Şöyle bir baktı ki Ahmet Bey, ne Esmehan var, ne çocuklar var.

-Arap, nedir bu vaziyet, dedi.

-Valla beyim, ben söyleyemiyorum, arkadaşlar söylesin, dedi.

-N'oldu?

-Valla baba, durum bundan ibaret. Çocukları kesmiş, kaçmış, bulamadık.

-Arap, hiç bir ata evladına kıyamaz, mümkün değil. Amma senin de şimdiye kadar yalan sözünü duymadım. Böyle olsun, dönelim geri. Amma erinde gecinde sana sorarım bunu, dedi.

Döndüler geri, Bağdat'a geldiler. Bağdat'ta yas ilân ettiler:

-Kırk gün kırk gece yas çekilecek, kimse dışını ışılatmayacak!

Bağdat padişahı yas içine çekildi.

.....

Onlar orada duradursun Esmehan'dan alalım haberi..

Sabahlara kadar o dağlarda dolandı, fırlandı. Sabah namazı oldu, dağların başı ışıyor. Şöyle bir baktı; çadır falan yok. Hepsini yıkmışlar. Yıkan gitmiş. Dolandı geldi ki, Ömer'in ölüsü burda, Osman'ın ölüsü burda, Ali'ninki şurda. Kafaları ayrı ayrı. Ali'nin gözleri yumulmamış, ayna gibi açık. Sabahın seher yeli bir acılı esiyor ki, ılgıt ılgıt. Uzaktan horoz sesleri, bir de ezan sesi girdi kulağına. Esmehan aldı bakalım, çocuklarına ne söyledi:

Şu sabahın yeli çok acı estî

"Ben beyim" diyerek kılıcın astı

*Zalim üç kuzumu peşpeşe kesti
Kurban olam Ali'm anan geldi oy*

*Hocalar da ezanını okuyor
Yumulmamış gözü bana bakıyor
Ali'min kanı da tatlı kokuyor
Kadan alam kuzum anan geldi oy*

*Ali'min gözleri bana bakıyor
Ömer, Osman sevdalara yakıyor
Körolası sinek kana batıyor
Kadan alam kuzum anan geldi oy*

*Uzaktan da horozların ötüyor
Ali'min sevdası bana batıyor
Kurulma silâhın kılıç yetiyor
Kurban olam kuzum anan geldi oy*

*Kuzularım anam babam görmedi
Ali'm muradına gelip ermedi*

*Baban üstünüzde gelip durmadı
Kadan alam kuzum anan geldi oy*

*N'oldu ESMEHAN'ım bana da n'oldu
Kara günler gelip bir beni buldu
Şimdi kazma kürek gerekli oldu
Kurban olam Ali'm anan geldi oy*

Kılıcıyla bir ağaç kesti ucunu şimşeltti. Oraya bir çukur kazdı, çocuklarının üçünü bir araya koydu, kafalarını da yerine koydu, gömdü. Başındaki yağlığını çıkarttı, oradaki çocukların kanıyla bir yazı yazdı. "Ahmet Bey ölmeden buralara geldiği zaman, bu yazıyı okumadan geçmesin. Ben sağım. Bu dağda yaşıyorum." Çekildi dağa. Üç gün üç gece bekledi; "Gelir mi ola?" diye. "Gelir çıkarır beni." diyordu.

Artık dağ uzmanı olmuştu Esmehan. Yenecek otları biliyor, aç kalmıyordu. Kendi kendine "Bunlar bu tarafa gittiğine göre demek ki, babamın eli, aşireti Şam, bu tarafta. Hele bu tarafa doğru yol alayım. Demek Ahmet Bey benden vazgeçmiş. Geçmeseydi, gelirdi beni bulurdu." dedi.

Şura dere, bura depe, güzellik başa belâ, kimseye de gözükemiyor. Sırtındaki elbise sade sırma. Güneş gibi parlıyor. Güzellik o biçim. Sabah kardaşının kendini bıraktığı dağın üzerine çıktı.

Bilmiyor amma orayı. Çevreden evrenler, yılanlar teker teker gelmeye başladılar. Artık bir vurduğuna bir daha vurmuyor Esmehan. Bir vurduğunu kılıcıyla ikiye ayırıyordu. Tamamen güneş değdi. Biraz daha yukarı çıktı. Dinledi ki, öbür taraftan bir kaval sesi geliyor. Adam kavalı bir öttürüyor ki; *"Tamam. Bu bir çoban. Ben derdimi ancak çobanla paylaşırım. Kavalın sesine doğru gideyim bakalım."* diye düşündü.

Kardaşının köpeklerini kestiği Keloğlan, dağdan aşağı inmeğe başlamış. Keloğlan, koyunları vurmuş ovaya, almış kavalını eline son sistem öttürüyor. O gece Keloğlan'ın rüyasında yanına bir kız gelir. Keloğlan, o kızla evlenir. O düşü de hayalleyerek üflüyor kavala. Kaval çalıp, otururken şöyle bir bakar, dağdan aşağıya bir güzellik geliyor, amma sanki yazıya inmiş. *"Acaba. Yahu ben mi şaşıyorum?"* İyi bir baktı ki, esas güneş yukarda. Kavalı neyi bıraktı. İyice bir baktı ki, sırma elbise sırtında. Analar bir doğurmuş. *"Tamam. Düşüm gerçek oldu. Bu bana geliyor, ben de bunu alırım."* diye düşünerek, oynamaya başladı. Kısmet dağda ne arar. Ev yok, köy yok, şehir yok. Kız şöyle bir baktı ki, Keloğlan kendine âşık olmuş, oynuyor. *"Sen oyna bakalım."* dedi. Geldi şöyle;

-Lan Keloğlan. neysin sen?

-Ben, Şam elinin nahırcısıyım. Şam Hocası'nın koyunlarını güdüyorum, dedi.

“Bizim Keloğlanmış” dedi Esmehan içinden.
Dedi ki;

-Kel'im, gel seninle bir pazarlık edek. Sen bana sulandın amma, ben sana varmam. Sen de beni alamazsın.

-Nasıl olacak abla, dedi.

-Ben elbisemi sana verirsem, bu sırma elbiseyle sen istediğin kıızı alırsın, dedi. Çünkü bu memlekette bu elbiseden yok. Sen hangi kııza gösterirsen bu elbiseyi, canı isteyen gelir sana.

-Eee!.. Sen n'olacaksın, dedi.

-Sen de, sırtındaki kel elbisesini bana vereceksin, değişeceğiz, dedi.

-Eee!. Seninki pahalı?

-Ben üste bir koyununu alırım, dedi.

-Olur.

Keloğlan oraya soyundu, Esmehan şuraya soyundu. Keloğlan Esmehan'ın elbisesine koştu, Esmehan da Keloğlan'ın elbisesine. Keloğlan'ın elbisesini giydi Esmehan, oldu Keloğlan. Sinekler bu sefer Esmehan'a koştu.

-Koyunun birini kes bakalım, kötü olsun.

Son hale gelmiş yaşlı bir koyun vardı. Zaten bıkmıştı Keloğlan ondan, gidemiyordu. Kesti koyunu.

-Bana hiç birinin gereği yok, karnını çıkar, dedi.

Koyunun karnını çıkardı. Keloğlan;

-Temizle bakalım içini.

Temizledi Esmehan, saçını topladı koyunun karnını kafasına geçirdi, oldu bir Keloğlan. Ne kadar sinek varsa, hepsi hücum etti.

-Eee!.. Keloğlan, bu Şam'da ne var, ne yok?

-Valla hatun, Şam'ı idare eden Şam Hocası, Hem şeriat âlimi, hem imamlığını yapıyor. Bir oğlu var Osman Bey, bir de Molla'sı var. Fakat Molla Şam'a reis kesildi.

-Neden?

-Hoca'nın Esmehan adında bir kızı vardı. Hoca Hicaz'a gidince, Esmehan, ahlâksızlık yapmış, diyorlar. Hoca, "*Amma onda bir hata var. O yapmaz.*" dedi. Osman Bey'i gönderir, kestirir. Hoca namusunu temizletti. Molla diye Molla'nın sevgisi arttı Hoca'nın yanında, dedi.

-Ne kadar çeker bu Şam, dedi.

-Aha Valla şu dağı aştığı zaman çok sürmez. Buradan yakın.

-Allahaismarladık, dedi Esmehan.

Bu sefer de pisliğinden insan yanına varamıyor, kimse kabul etmiyor. Kimi taşıyor, kimi dövüyor.

Önce güzellik başa belâydı, şimdi de kellik başa belâ oldu. Kiminden kaçtı, kiminden göçtü. Akşam namazı Şam'a girdi. Kimse yanına yaklaştırmıyor, kimseye misafir olamıyordu. Bir ahırlıkta yattı. Sabah oldu. *"Hele şu mahalleye doğru gideyim. Bakalım burada yenilen içilen bir yer vardır... Şuraya varsam da bana bir parça ekmek vermezler mi"* diye yola düştü. Vardı, o yemek yenilen yere alnını dayadı. Baktı ki, aşçı öğlen yemeği hazırlığını yapmaya başlamış. Sabah yemeği bitmiş. Adam şimdi kazana su koyuyor. Efendim, içine misal olarak bulgur koyuyor.

-Kardaş, o bulgur öyle olmaz, dedi.

Aşçıbaşı bir baktı ki, bir keloğlan gelmiş kapının ağzına, işine karışıyor. Kafasında da bir oğul sinek. Adam hiç aldırmadı. Kazanın içine bir avuç ta tuz attı.

-Ulan kardaş, o öyle yenmez, yapamıyorsun?

-Ulan kel, sen kim oluyorsun da benim işime karışyorsun, dedi.

Kepçeyi aldı amma, düştü arkasına.

-Tutun ulaaan!

Tuttular. Yemek kepçesiyle birkaç tane vurdu.. Patron masada oturuyordu.

-Ulan, ellemeyin Kel'i. Gel oğlum, gel, dedi.

Geldi.

-Oğlum, sen yemek yapabilir misin?

-Efendim, bu yemek yapamıyor, bu yemek yenmez, dedi.

-Sen yemek yapabilir misin?

-Ooooh! Ben yemek yapmaya yaparım da -O devirde bakır kaplar var, kalaylanan kaplar.- sen, şu kaplarını bu günlük kalaycıya göndereceksin. Kaplar kalaylanacak. Yemek erzaklarını ben söyleyeceğim, sen yazacaksın. Bu erzakları da alacaksın. Yarna ben bir yemek çıkaracağım. Sen, kazanacağın parayı koyacak yer hazırla, dedi.

Patron, kasayı çekti, şöyle bir baktı beş altı bin lira para var, onu karşılayacak kadar. "*Ulan bu para da buraya gitsin. Bu Kel'de bir belâ var.*" dedi.

-Oğlum, ismin ne senin?

-Ne ismi? Ben, dağda bittim, dağda büyüdüm.

-Anan, baban?

-Ne anası, babası, dedi.

-Oğlum, senin adın Ali! Ali!..

-Olur, Ali olsun.

Kaplar kalaylandı, geldi. İşte şu kadar karabiber, şu kadar nane, şu kadar şu, bu kadar bu, derken erzaklar geldi. Herif bir sabah çorbası hazırladı ki, yüz metre öteden kokusunu duyan geliyor. Bir kaba kanaat yok. "*Kardaş, bir daha koy hele.*" diyor.

Artık, millet sıraya dizildi. Patron parayı koyacak yer bulamaz oldu. Köşeye doğru fırlatıyor altınları. Çevredeki bütün yemekhaneler iflas etti. Onlara giden yok. Kel, adama dedi ki;

-Beyim, ben evine filan gitmem. Burada yatar, burada kalkarım.

-Oğlum, çevrede seni çekemeyenler var.

-Beni kimse öldüremez.

Kel, yemek yapacak zaman kolunu yukarı doğru bir sıvıyor ki, bir beyaz bileği var ki, soba borusu gibi. Patron;

-Ah ulan! Kız olsa şuna bak, diyor.

(Aşçıbaşı şimdi hizmetçi oldu.) O da diyor ki;

-Efendim, bu keller hep böyle beyaz olur. Kıl yok ya, diyor.

Şimdi efendim, patron Şam'ın birinci zengini oldu. Gerçekten Keloğlan'ın hakkında dedikodu çoğaldı. Artık öldürecekler. Bu Ali burada yaşayadursun alalım Bağdat'tan haberi...

.....

Bağdat'ta kırk gün yas bitti. Kırk birinci gün, Bağdat padişahı bir rüya gördü ki; Esmehan sağ, hem de bir köle olarak yaşıyor. Sabah namazı birinci vezirini çağırdı.

-Bütün Bağdat şehrini ayağa kaldırın.

-Padişahım, hayırdır?

-Karışma!

Bütün halk toplandı dedi ki:

-Arkadaşlar! Esmahan sağ, fakat köle olarak yaşıyor. Bu Şam tarafına gittiğinize göre, yüzde yüz Şam'da olması lâzım, yahut da çevresinde!

Ahmet Bey'le Reyhan Arab'a dedi ki:

-İkiniz ata bineceksiniz. Bol miktarda yanınıza para alacaksınız. Yakın zamanda Şam'a varacaksınız. Şam Hocası'na selâm söyleyiniz. Üç gün misafiri olarak kalacaksınız. Esmahan'ı bulmadan gelerseniz kafanız cellat, malınız yağma dedi. Esmahan'ı bulacaksınız.

Arab'ın beyni bir şey kavramadı. Çünkü suç meydana çıkacak.

-Yahu bulunur mu, dedi.

Ahmet Bey:

-Eşeklik yapma, bin altına, dedi.

Bindiler atlara bunlar; dile yakın zamanda yol aldılar. Akşam namazı Şam Hocası'nın kapısına geldiler, günlerin birinde.

-Kim var, kim yok?

Molla çıkıverdi ki, iki tane babayiğit adam.
Atlar o biçim.

-Buyrun efendim.

-Ben Bağdat Padişahı'nın oğlu Ahmet Bey'im.
Bu da benim kırk atlı başı Reyhan Arap. İstersem bu
Şam'ı yakarım, şu anda dedi.

-Buyrun efendim.

Molla'nın arkası dört buçuk atmaya başladı.
Hemen girdi içeriye.

-Hocam!. Bağdat Padişahı'nın oğlu geldi.

-Ulan durmayın, hizmet...

Hoca da korkuyor. Bağdat padişahlık. Şam'a da
padişahlık ilan eder diye, onda da korku var.

Aldılar bunları içeri. Atları ahıra bağladılar.
Yenilip içilmeye başlandı. Sabaha cuma. Şimdi Ali /
Keloğlan lokantada yatıyor. Bir rüya gördü ki, Ahmet
Bey'le Arap, babasının evinde. Kalktı. Sabahleyin
patron geldi. Patrona dedi ki:

-Beyim! Sana bir şey söyleyeceğim. Şimdiye
kadar hiç bir şey söyledim mi?

-Yok.

-Bu dediğimi yapacaksın. Ben senede bir sabah
namazı kılarım. O da cuma sabahı olur. Bana izin ver,

şu Ulu Cami'de sabah namazı kılayım da geleyim, dedi.

-Ulan oğlum, sen çok koyu Müslümanmışın, dedi. Senede bir sabah namazı, o da cuma günü. Ben onu da kılmıyorum.

-Efendim! Bunu yapmazsam olmaz. Bunu yapmalıyım, dedi.

-Ulan oğlum, seni öldürürler yolda.

-Beni kimse öldüremez.

Keloğlan yürüdü. Beş-altı kişiyi peşinden bıraktı patron. *"Ne olur, ne olmaz, adamı öldürürler."* diye.

Şimdi efendi, Ali vardı caminin dış avlusunun iç kısmına oturdu. Sabah namazı yaklaştı. Şöyle baktı ki, babası geliyor. Osman Bey, Molla, Ahmet Bey, Arap, beşi birden geliyor. Hoca giriverdi ki, bir keloğlan oturmuş, önünde mendil serili. Şöyle bir düşündü ki, Şam'da görülmemiş bir şey bu. Şam zengin ülke, ayıplarlar. *"Töbe estağfur, böyle insan var mıymış Şam'da buna muhtaç?"* Cebinden çıkardı bir altın lira koydu;

-Oğlum, gözünü sevdiğim, benim misafirlerim var, ayıp olur. Çekil bir kenara. Ben namazdan sonra çıkacağım. Derdin ne ise karşılarım, dedi.

Arkadan Osman Bey girdi. Baktı ki bir dilenci, tuhafına gitti, çıkarttı bir lira koydu;

-Kardaş, sen bir garibe benziyorsun. Bu Şam'da dilenci olmaz. Şunları al bir kenara çekil. Çıktığım zaman ne istiyorsan sana vereceğim, dedi.

Arkadan Ahmet Bey, girdi. Baktı ki, bir keloğlan;

-Lan! Kaldır kafanı, dedi

Kaldırdı ki, gözleri Esmehan. *"Tamam, ben bu keloğlanı bırakmam."*

-Oğlum, Şam'da dilenci olmaz derler. Ben böyle duydum. Neden burada dileniyorsun, dedi.

Çıkarttı, beş tane altın koydu;

-Ben, Bağdat padişahının oğluyum. Bekle! Bütün derdini karşılayacağım, dedi.

Arkadan Molla girdi. Baktı ki, Keloğlan'ın mendilinin üstü kıpkırmızı altın. *"Kel yiyeceğine ben yiyeyim."* diye düşündü. Bir gözü onlarda, bir gözü altınlarda elini altınlara attı. Tam alacaktı ki, Keloğlan elinin tersiyle Molla'nın eline vurdu. Molla elini kavrayarak gitti.

Arap da avluya girdi ki, Keloğlan'ın önünde bir sürü para. Keloğlan'ın görmez tarafından paraları alayım derken, onun da dizine tekmeyle vurunca, o da lektirap lektirap gitti. İkisi para vermedi. Keloğlan mendili topladı. Lokanta nerdesin elini beri ver? Hepsini gözüyle gördü, geldi. Paraları patronun önüne koydu;

-Ne bu oğlum, dedi.

-Sizin buranın adamı ne kadar hayırsevermiş. Laf olsun diye mendil serivermişim, bu kadar para verdiler, dedi.

-Para işte köşede yığılı, senden ne esirgiyorum ben, dedi.

-Denedim ben denedim. Bana paranın ne gereği var ki, Çok vicdanlı adamları var. Ulan, iki tane de gâvurunuz var, dedi.

-Oğlum her neyse sen işine devam et, dedi.

Adam, sabah çorbasını verdi. Hoca, sabah namazını kıldırdıktan sonra çıktı dışarı. Baktı ki, Keloğlan yok. Öz oğlu Osman'a dedi ki;

-Oğlum, bunlar üç gün misafir olacak. *"Dördüncü gün bir derdimiz var"* diyorlar. Başımıza mart karı yağacak bu belli oldu. Yalnız yiyen ağız utanır. Şurada bir lokanta ünlüyorlar. Sen, misafirlerimizi al eve götür. Ben şu lokantaya varayım. Bunların ağzına layık bir yemek ziyafeti verelim. Belki yaptığımız iyilik karşımıza dikilir. Olur ya?

Hoca lokantaya doğru yürüdü. Hizmetçi baktı ki, Hoca geliyor. Patrona;

-Hoca geliyor, çekilin yoldan, diye seslendi.

Patronu Hoca'ya;

-Esselâmü aleyküm Hocam, buyur!

-Benim evimde iki tane misafirim var. Bağdat padişahının oğlu Ahmet Bey ile, kırk atlı başı, üç günlük misafiriğe geldiler. Dördüncü gün, bana söyleyecekleri bir şey varmış. Ne olduğunu bilmiyorum. Bunları ağırlamak için sizden bir öğle yemeği rica ediyorum, yapabilir misiniz? dedi.

Patron dedi ki;

-Efendim, aşçıyı çağıralım, biz anlamayız bu işten.

-Aşçı kim?

-Keloğlan.

-Biz sabah ona sadaka verdik.

Patron Hoca'ya;

-Hocam kusura bakma. Görmeden kaçtı gitti, dedi.

Hoca gittikten sonra patron Keloğlan'a dönüp;

-Oğlum, durum bundan ibaret. Ne diyorsun yapabilir misin? dedi.

-Efendim, onlar benim elimin kirini yerler. Hiç kıymeti yok. Sen çekil evine.

-Aman ha oğlum, beni mahcup etme!

Keloğlan dedi ki;

-Bu gün kimseye öğlen yemeği yok. Lokantaya gelmek yasak. "*Bugün yemek yok.*" diye bir levha da as bakalım, dedi.

Şimdi Ahmet Bey nasıl yemekleri sever? Kardaşı nasıl yemekleri sever? Anası, babası nasıl yemekleri sever? Hepsini biliyor. Türlü türlü yemek yaptı. Büyük bir tepsinin içine koydu. Tepsiyi başına koydu, nişan takıyor gibi çıktı.

-Nereye oğlum?

-Bu yemeği ben götüreceğim, dedi.

-Olmaz oğlum, senin başına belâ gelir.

-Yok, ben yaptım, ben götüreceğim

Patron, "*Bunda bir belâ var. Ölürse ölsün. Bu para bana yeter. Kazandığım yeter şimdiye kadar*" dedi. Gene de beş altı adamı peşinden bıraktı.

Keloğlan vardı ki, öğlen vakti;

-Selâmünaleyküm!

-Aleykümselâm!

Oturmuşlar. Tepsiyi orta yere koydu. Nasıl oturmuşlarsa, herkesin sevdiği yemeği herkesin önüne koydu. Bir sefer çevirdi tepsiyi;

-Buyurun! Kusura bakmayın! Benim elimden gelen bu. Kusurumuz varsa af buyurun, dedi.

Arka arka çekildi, vardı, eşikliğin önüne oturdu. Kapıyı kapattı. ne insan girebilir, ne de çıkabilir. Keloğlan amma babayiğit, öyle ufak tefek değil. Tam kapıya göre oturdu. Hoca *Ezübesmele* çekti;

-Buyurun, dedi.

Hoca şöyle bir kaşık aldı ki, Esmehan'ın kendine yapıp yedirdiği yemek. "*Vay kuzum! Vay yavrum!*" dedi. Bu sefer ağzında çiğnedikçe çoğalmağa başladı;

-Ben yiyemeyeceğim, dedi, bıraktı.

Ahmet Bey, bir kere aldı ki, Bağdat'da Esmehan'ın kendine yedirdiği yemek; "*Ah ulan Esmehan!*" dedi, düşünün tahtasına bir vurdu;

-Arkadaş ben yiyemiyorum, dedi. O da bıraktı.

Hoca'nın öz oğlu da bir kaşık aldı, bacasının kendine devamlı yapıp yedirdiği yemek. Başını çevirdi, o da bıraktı.

Anası bir kaşık aldı; "*Yavrum! Kuzum!*" demeye başladı.

Molla'yla Arap karşı karşıya oturdular. Beş ekmeği bir lokma yapıyorlar.

Ahmet Bey, geri çekildi. Keloğlan'ın gözünün içine bakıp;

-Oğlum, ismin ney senin? dedi.

-Ali efendim.

-Maşallah güzel de ismin varmış. Ulan oğlum, bir hikâye anlat da dinleyelim, dedi.

-Efendim, ben kötü bir kelim. Ben hikâye bilmem, dedi.

-Ulan senin kafanı kapıya uçurturum. Nasıl bilmezsin sen? Bütün hikâyeler kellerden kurulmuş. Bir hikâye ver, dinleyeceğiz, dedi.

-Efendim, bir hikâye biliyorum babamdan kalma. Öksüz büyümüşüm amma, kulağımda kalmış, biraz hatırlıyorum, dedi. Ben hikâyeye başlayınca belki burda rahatsız olan olur. Ben bu kapıyı anahtarlayayım, anahtarını da alayım. Ne insan girsin, ne çıksın. o zaman hikâyeye başlarım, dedi.

-Olur oğlum, var mı dışarı gidecek olan?

(İki kişi zaten dışarıyla ilgisi yok atıyor yemeği.)

-Yok baba.

Osman Bey, anahtarı Kel'e verdi. Keloğlan kapıyı kilitledi, oraya oturdu.

-Evet, anlat bakalım.

-Vakti zamanın birinde Şam'da bir hoca varmış.

Hoca mavul mavul olmaya başladı, dedi ki;

-Oğlum, ben miyim ola?

-Bilmiyorum efendim, ben babamdan duyduğumu anlatıyorum. Bunun evlat olarak Osman ve Esmehan adında iki çocuğu varmış. Hoca birgün sabah namazı camiye vardığında bir oğlan çocuğu bulur. Bunu getirir, evlatlık olarak alır. İsmi de Molla kor, dedi.

Molla dedi ki;

-Bu kelin hikâyesinden ne anlıyorsunuz yahu? Defedin şunu dedi. Ahmet Bey, dedi ki;

-Ulan kafanı dokuz parçaya ayırırım. Konuşmayın, dinleyin yahu!

-Bu hoca, şariat âlimi, Şam imamı olduğundan dolayı Hicaz'dan istenir. Rüyasında bir koca üç gece gelir. Karısını razı eder, Osman Bey'i de razı eder. Bunlar Hicaz'a giderler. O zavallı Esmehan'ı da zalim Molla'ya teslim ederler.

-Yahu benim karnıma birşey oldu. Ben dışarı çıkacağım, dedi Molla.

-Oğlum oraya pisle, ben atarım. Pazarlık var. Dışarı çıkma yok, dedi Ahmet Bey.

-Bir birşeyler olmuş da amma orasını hatırlamıyorum, dedi. Kardaşı gelir, Esmehan'ı Evren Dağı'na çıkarır. Kardaşı her yönüyle denediyse de bacısının kabahatini bulamadı. Esmehan'ı öldürmeye kıyamaz. Evren dağı'nda bacısını bırakır, dedi.

Hoca, Osman Bey'in gözünün içine bakmaya başladı. Osman Bey, gözlerini aşağıya indirdi.

-Esmehan'ın orada hayatı yetti, hikâye burada bitti, dedi.

-Oğlum, bunun devamı yok mu?

-Babamdan bu kadarını duydum, dedi.

-Ulan Keloğlan sana söylüyorum, dedi Ahmet Bey. Gözlerin Esmehan, yaptığın yemek de Esmehan. Ya Esmehan'ın yanında çalışıyorsun, ya da Esmehan'ın yerini biliyorsun. Ben üç günlüğüne izin almıştım ya, üç günü-müç günü yok. Yarın Şam'ı ateşe vereceğim. Esmehan bulunacak! Altı sene karlığımı yaptı benim. Buraya gelirken çocuklarını kestiği söylenir. Neyse ney? Esmehan bulunacak, giden gitti, dedi.

Şam Hocası düşünmeye başladı. Esmehan'ın öldürülmediği ortaya çıktı.

-Eee!.. Oğlum, devam et.

-Efendim, ben bu kadarını biliyorum.

-Ulan oğlum, iki beyitte türkü söyle, dedi.

-Yok beyim. Ben bir hikâye tasarladım, arkasını bilmiyorum. Bir de türkü söyle diyorsun.

Ahmet Bey sinirlendi. Üzerine doğru bir yürüdü ki;

-Dur efendim dur! Yahu birkaç kelime konuştuk, şu ney Molla mı, Hacı mı, Hoca mı? O huysuzlanmaya başladı. Türkü söylersem daha da huzursuz olan olur.

-Ulan oğlum, tamam. Herşey benden sorulur. Ne biliyorsan onu söyle!

Aldı bakalım Ali, bakalım ne söyledi;

N'ettin bre baba sen böyle n'ettin

Günün geldi babam Hecaz'a gettin

Beni Osman Bey'e emanet ettin

Karşımda oturan babam değil mi

Arap dedi ki:

-Bir şey anlamıyorum, bir dışarı gidip geleyim.

-Oğlum, altına pisle salmam, dedi.

Hanım kızım derdin beni överdün

Nazlı kızım derdin saçım tarardın

Bazen kızıştırdın bazen döverdün.

Karşımda oturan anam değil mi

N'oldun kardaş Osman acep ne oldun

Akşamın vaktinde kapıya geldin

Bu Molla'nın kapısını boş buldun

Karşıda oturan Osman değil mi

Elin s... burada bittin

Deştin aklını da kötü fikr ettin

Esmehan'ım dedin, kolumdan tuttun

Karşıda oturan Molla değil mi

Arap dört büklüm oldu, altına yapacak

Derdime ağlarken kılıcın astın

Sabah yeli gibi ac' acı estin

Zalim üç kuzumu nasıl dakestin

Karşıda oturan Arap değil mi

N'ettin ESMEHAN'ım sen neler ettin

Bülbül oldun çınar başında öttün

Bir yastıkta altı sene bir yattın

Karşıda oturan Ahmet beyim değil mi

-Anladınız mı bir şey beyim? dedi.

Ahmet Bey;

-Ulan oğlum hiç bir şey anlamadım, dedi.

-Eee!.. Daha ne söyleyeyim ki, ben size? Ben görevimi yapıyorum. Herkes vazifesini yapsın, dedi.

Başındaki koyun karnını yukarıya doğru sıyırmaya başladı. Tam çıkardı ki, sırma gibi saçlar yığılmaya başladı.

-İşte beyim, Esmehan benim. Sebeğim Molla, Arap, dedi.

O anda Hoca'nın öz oğlu Osman Bey, Molla'ya çöktü. Ahmet Bey de Arap'a çöktü. Kılıcın ağzını ters çevirip, çeke çeke ikisinin kafasını da kestiler. Onların canı cehennemi boyladı. Hoca, karısı, Osman Bey;

-Aman kızım, canım bacım, diye, Esmehan'ın üstüne atıldılar.

Amma Osman Bey, oradan;

-Biraz da bana kalsın, diyor.

Hasretlerine kavuştular. Ahmet Bey, Bağdat'a bir haber yolladı ki; *"Baba, her şeyimi buldum, düğün hazırlığını görün."*

Bağdat padişahı bir düğün kurdu ki, hey babam hey! Gelinci karşılandı, yenildi, içildi. Ahmet Bey, babasının yerine padişah oldu. Uzun süre mutlu yaşadılar. Şen oldular, muraz aldılar. Siz de her daim şen olun, muraz alın. Varolun arkadaşlar!..

MAHALLİ KELİMELER

<i>ahraz</i>	: konuşma özürü
<i>baş a mart karı yağmak</i>	: belâ ile karşı karşıya kalmak
<i>cikilemek</i>	: ötmek
<i>cirit atmak</i>	: çok sevinmek
<i>çebiç</i>	: bir yaşındaki keçi yavrusu
<i>döşünü vermek</i>	: çocuğa süt vermek, çocuk emzirmek
<i>eletmek</i>	: ulaştırmak, getirip hazır etmek
<i>evren</i>	: kısa boylu oldukça iri yılan.
<i>göresi gelmek</i>	: özlemek
<i>hopal akıllı</i>	: geri zekalı
<i>ırbık</i>	: ibrik
<i>işlemek</i>	: dokunmak, etki etmek
<i>kah</i>	: kurutulmuş meyve, sebze
<i>kalın uyku</i>	: derin uyku
<i>kekme</i>	: gaga

<i>kolan</i>	: 2-3 cm. eninde kayış
<i>köskelmek</i>	: üzerine kapanmak
<i>nahırcı</i>	: çoban
<i>sömürmek</i>	: somurmak, derin nefesle içine çekmek
<i>şeriatını kes</i>	: kadılık yapmak
<i>şimşeltmek</i>	: sivriltmek
<i>terki</i>	: atı süren kişinin arka tarafı
<i>tuvarlanmak</i>	: yuvarlanmak
<i>variyeti yerinde</i>	: zengin, varlıklı
<i>yağlık</i>	: baş örtüsü
<i>yüzün suyunu dökmek</i>	: arsızlaşmak

KAYNAKÇA

HEKİMOĞLU, Güzide (1996), *Kadirli'den Derlenmiş Halk Hikâyeleri*, Sivas, (Basılmamış Lisans Tezi).

ERKOÇAK, Mehmet (1998), *Osmaniye Yöresinde Ağıtlar ve Türküler*, Osmaniye.

